

Bitidningen

**DAGS FÖR
VINTERFODER**

BIODLING I VÄSTERBOTTEN

BIETS DAG I JULITA

BIODLARNAN

Joel Svenssons Vaxfabrik

www.joelvax.se | 0431-430055 | info@joelvax.se

MÅNADENS ERBJUDANDE SEPTEMBER

VAXSMÄLTARE, 170C
NETTOPRIS: 2 695 :-

PRIS INKL. MOMS

Veterinärmedicinerna Apiguard och Apistan är framtagna för att få en långsiktigt hållbar och frisk biodling.
Men du måste ha en rotation i din medicinering!

Då minskar riskerna för resistens.
I rotationen bör apiguard användas två år efter varandra för att
effektivt minska resistensriskerna.

Apistan och Apiguard har nu fullt ut blivit registrerade som veterinärmedicin. Vi får ej sälja direkt till biodlare utan försäljningen måste ske via apotek. Dessobättre behöver du inte gå till veterinär och får recept, utan det går att beställa / köpa direkt på ett apotek. Dock kan det löna sig att fråga på olika apotek då marknaden är fri för konkurrens och de olika apoteken sätter sina priser själv.

- 4 Biodling i Västerbotten
- 6 Året i bigården
- 9 Brev från biodlare
- 13 Biets dag i Julita
- 14 Ann Elgemark, förbundsstyrelsen
- 16 Höst kryddad med honung
- 18 Trump stoppar datainsamling
- 24 Bihälsa - amerikansk yngelröta
- 28 Krönika
- 29 Almanackan, vi minns
- 30 Marknaden
- 31 Kontakt
- 32 Bibutiken

Redaktör: Mia Karlsvärd

E-post: mia.karlsvard@biodlarna.se

Ansvarig utgivare: Förbundsordförande
Monica Selling,

E-post: monica.selling@biodlarna.se

Bitidningen ges ut i 12 nummer årligen, varav två nr är dubbelnummer. Tidningen utkommer strax före aktuell månad.

Material- och annonsinformation: Se sidan 31.

Nästa manusstopp: den 1 SEPTEMBER, alltid en månad före utgivningsdagen.

Tryck: Lenanders Grafiska AB.

Trycks på miljövänligt svenskt papper, G-Print från Arctic Paper, Grycksbo. ISSN 0006-3886

Läs mer på: www.biodlarna.se

Utbyte av erfarenheter

Tänk vad våra 6-benade vänner legat i, sedan jag senast skrev på denna sidan.

Lite drygt 83 miljarder honungsbin, sett över hela världen, som sliter och samlar in pollen, nektar och föda, som vi nämner honung. I Sverige finns ca 300 arter bin, varav ett är honungsbiet. Dessa ger landet åtskilliga ton med det gula härliga tillbehöret.

Jag hoppas att ni har haft ett bra år med era bin, och att vinterförlusterna inte blev för stora. Jag klarade mig utan några förluster. Det är bl.a detta som ger livet krydda, man vet sällan vad som sker i livet och bigården.

Mer krydda behövs även inom drottningodling. "Min kommitté" anordnade två seminarier i början av året i detta ämne. Det glädde mig att bägge seminarierna blev ordentligt besökta och att det framkom flera bra synpunkter hur vi ska gå vidare för att öka antal personer som är intresserade av drottningodling. Nu ska vi inom kommittén ta tillvara detta och planera hur vi går vidare. Återkommer med en artikel i tidningen alternativt på Biodlarnas hemsida, när vi pratat ihop oss om upplägget. Vad jag sett och hört med kontakter med olika lokala föreningar är att det är köer till deras nybörjarkurser och att det finns flera som har ett brinnande intresse att lära sig mer och vill utbildas om drottningodling. Här har även avelsföreningarna en viktig funktion. Jag kommer kalla dessa till ett möte i början av hösten ihop med VSH projektet, för att prata ihop oss och utbyta erfarenheter.

Viktigt att vi inom Sverige jobbar med vårt egna drottningmaterial och inte importerar drottningar vi inte vet något om, och som riskerar förstöra åtskilliga års avelsarbete. Så köp svenskt avelsmaterial, om du behöver komplettera.

Nu har jag fått ansökningar gällande NHP. NHP har bytt namn till NPB (Nationella Programmet för Biodling). Önskar att det skulle komma in lite fler ansökningar. Varför intresset för bidrag minskat är i och för sig positivt. Jag tolkar det som om det finns egna medel man använder, men tyvärr är det nog också beroende på att föreningarna har mycket att stå i och tidsbrist finns.

När ni läser detta, har många av er slusskattat och jag önskar att ni fått köpa till åtskilliga burkar för att kunna ta hand om honungen.

Tydligt fanns det mycket honung förr i tiden, för det ryktades om att när Alexander den store dog i Babylon, sänktes hans kropp ner i en kista fylld med honung för att kroppen skulle hålla sig under den två år långa transporten till Egypten.

Lycka till inför övervintringen och var rädd om våra bin och alla insekter. Det som påverkar dem, påverkar även oss.

PIERRE ATTERLING

ledamot förbundsstyrelsen

pierre.atterling@biodlarna.se

Per Ruth, Åke Jonsson och Mats Sundling berättar hur biodling kan te sig i Västerbotten.
Foto: Örjan Holmberg.

Biodling i Västerbotten när **det**

Tavelsjöbygden nordväst om Umeå har sina likheter med Storsjöbygden i Jämtland. Mjukt böljande blomsterängar går ner mot vattnet från alla håll.

Det talas även om ett tavelsjöodjur, en jättefisk som visat sig emellanåt, men bevis att odjuret verkligen existerar saknas. Framförallt är det vackert här och närheten till snabbt växande Umeå har inneburit att landsbygden runt sjön expanderar.

– Det är en svärmsommar i år, säger Umeortens biodlarförenings ordförande Åke Jonsson och berättar att han får samtal från mer eller mindre desperata personer som drabbats av svärmar i skorstenen eller som senast utanpå bilen inne i stan.

– Man måste försöka ställa saker till rätta när bina ställt till det, säger Åke och

”bil-svärmen” lockade till sig en svärm nyfikna åskådare så det blev en spontan föreläsning om bin på plats.

Åke Jonsson tillhör den växande skara i Västerbotten som vill ha nordiska bin i sin egen och i grannarnas bigårdar. Föreningen arbetar för att det ska vara renrasiga nordiska bin norr om Umeälven medan det kan vara mer fritt söder om älven. Krainerbin är också omtyckta i Västerbotten där våren kommer sent och man behöver en snabb vårutveckling.

När biodlare i Norrland läser bi-litteratur stämmer aldrig biårets tidsangivelser. Allt inträffar senare men när huvuddraget kommer i juli är det fortfarande så ljust att bina jobbar till sent på kvällarna.

Det nordiska biet passar Norrland och skogsbygderna eftersom de tillgodogör sig pollen och nektar från många olika växter och framförallt för förmågan att

övervintra i kallt klimat. Med temperaturer på minus 30 och möjlighet till rensningsflygning först i maj vissa år är de nordiska binas sparsamhet med vinterfodret en stor fördel.

Även drottningodlingen kommer igång senare i Västerbotten. Åke Jonsson brukar placera ut sina parningskupor vid midsommartid och när drottningarna är parade i mitten av juli är efterfrågan av drottningar större än tillgången. Biodlarna i Umeortens biodlarförening tar fram de drottningar de kan, men det går åt en hel del bin till drottningodlingen och man vill ju ha honung också.

– Vi har en liten avelsklubb, berättar Åke Jonsson och i den ingår Mats Sundling som sköter en rad bigårdar på sin fritid. Han har kupor även söder om älven där hans nordiska bin riskerar att blandas ut med andra och skapa ilska bastarder. Vill han ha en drottning parad med

Den norrländska honungen är den bästa i Sverige hävdade Västerbottens första biodlare Albin Boman i samband med en lantbruksutställning 1912. Till skillnad från tavelsjöodjuret finns bevis. Västerbottenshonung har analyserats med gaskromatografi och den visade sig vara den honung i testet som innehöll flest smakämnen, berättar Per Ruth.

Åke Jonsson, ordförande för Umeortens biodlarförening säger att efterfrågan av Nordiska bidrottningar är stor i mitten av juli. Foto:Örjan Holmberg.

är ljust dygnet runt

garanterat nordiska drönare är det Holmön långt ute i Bottenviken som är parningsstation. Mats har perspektivet riktat bakåt ända till istiden.

– Det är den enda biras som kom till Sverige av egen kraft och har haft flera tusen år på sig att anpassa sig till olika miljöer hos oss, menar Mats.

Det går nästan inte att tala om bin i Västerbotten utan att nämna Per Ruth. I år har han haft bin i 50 år.

– Jag var den enda unga personen på föreningsmötena i början, alla var äldre män och om någon kvinna kom dit var det för att koka kaffe åt gubbarna, berättar han.

Per Ruth är en av pionjärerna som räddade det nordiska biet på 90-talet. Bland annat i Västerbotten fanns det enstaka

biodlare som hade nordiska bin som avelsarbetet kunde byggas på.

– Vi kallade stammarna Bygdeträsk, Hjoggböle och så vidare efter platserna där vi hittade dem, berättar han.

Per Ruth lämnar inget åt slumpen och läser alla vetenskapliga rapporter om bin han kan komma över. Han är glad åt att SLU i Umeå nu har en mikrobiolog som intresserar sig för bin.

– Det finns så mycket mer vi behöver veta. Vad händer egentligen mikrobiologiskt när varroa angriper ett bisamhälle, tänker Per.

Västerbotten är än så länge fritt från varroa, med undantag av ett enda kvalster som hittats nyligen och det kan ha kommit från en burk döda kvalster som använts i utbildningssyfte.

– På sikt går det knappast att hindra att även Västerbotten smittas och jag sätter redan nu in drönarramar som om de redan var smittade, säger Åke Jonsson.

Intresset för bin är större än någonsin tidigare i Västerbotten. Umeortens biodlarförening hade 36 medlemmar för 12 år sedan när Åke Jonsson blev ordförande. Idag är det 150 medlemmar varav hälften kvinnor.

– Vi hade 35 personer som gick nybörjarutbildning förra året men det går inte få fram bin till alla, vi vågar kanske inte köra fler kurser så länge det inte finns bin till nya odlare, säger Åke Jonsson.

Bristen på avläggare är flaskhalsen och Västerbotten måste vara självförsörjande för att hålla varroa borta.

ÖRJAN HOLMBERG

KARINA TOMTLUND

Grunden för en lyckad övervintring har ju egentligen byggts upp under lång tid. Varroakvalstret ska vara under kontroll, drottningen ska inte vara för gammal, väl parad och ska ha haft förutsättningar till en god äggläggning under slutet av juli och augusti.

Förbereder vintenvilan

Efter en tidig sluskskattning med efterföljande myrsyrabehandling i månadsskiftet juli/augusti och drivfodring några veckor i augusti brukar jag ge bina vinterfoder i slutet av augusti eller senast i början av september.

I mina trakter ska vinterfodringen normalt vara avslutad den 15 september och jag brukar se till att vara färdig tidigare än så.

Det är ju tyvärr så att om man inte har koll på hur mycket varroa man har i sina kupor så finns risken att det kan ha gått över en gräns där samhället inte klarar vintern. Ofta kan man redan vid invintringen ana att något inte står rätt till, ett tecken på detta brukar vara att bina är dåliga på att dra ner vinterfodret. Senare vid tiden för oxalsyrabehandling kan man se att bimassan minskat avsevärt.

Tyvärr är man för sent ute om man upptäcker detta vid invintringen. Varroabekämpningen måste sättas in mycket tidigare för att inte virusnivåerna ska komma upp i nivåer som är ohanterliga för bisamhället.

Det är viktigt att kontrollera att det finns fungerande drottningar i alla samhällen innan invintringen, om något inte står rätt till så är det smidigt att slå ihop två samhällen i samband med fodergivning. Man får fundera på varför det är svagt, har man inte haft en fungerande drottning i samhället under tiden då vinterbina ska bildas så är det ingenting man ska invintra

utan då är det bättre att slå ihop det något annat samhälle som är mindre starkt. Jag är annars inte jättenoga med att endast invintra starka samhällen, om de har en ung drottning med bra äggläggning är jag inte orolig, det brukar gå hur bra som helst, men det kan vara bra att anpassa utrymmet så att de sitter lite trängre.

Vi blandar eget vinterfoder med strösocker och hett vatten. Vi väger upp 10 kg socker i vart och ett av ett antal 28-kg honungshinkar och kokar upp vatten i pannmuren (byggrytan, murpannan eller vad den nu kallas i just din del av landet). Sedan håller vi på 6,7 liter kokande vatten i hinken med sockret och rör på en gång med en honungsomrörare i trä. I regel behöver man bara röra ytterligare en gång medans det fortfarande är varmt så har allt socker löst sig.

Det finns delade meningar om man ska röra ut sockret i varmt eller kallt vatten, det hörde jag först talas om när vi använt den här metoden i flera år, så hade det varit skadligt för bina så hade vi nog inte haft så lyckade övervintringar som vi haft. När vinterfodret hunnit svalna av lite brukar jag också hålla i en skvätt, ca 20 ml, 60% ättiksyra, som sägs ska hjälpa mot mögelbildning om fodret blir stående ett tag.

Jag ger gärna bina fodret medan det fortfarande är lite ljummet. Två samhällen får dela på en hink, som hålls direkt i foderlådorna, sedan fyller jag på med fler

givor eftersom bina drar ner. Totalt brukar de få mellan 15-20 kg inkluderat drivfodringen. Men riktigt stora samhällen kan få ännu mer. Det varierar lite beroende på hur benägna de är att snabbt dra ner fodret och hur mycket honung de har kvar i yngelrummet.

De största starkaste samhällena är ju de som behöver mest.

Jag sorterar ramarna med utbyggt vax och staplar skattlådor med ljus vax som det aldrig varit yngel i för sig. Lådor med ramar som det varit yngel i staplar jag i lite lägre staplar.

Jag är inte rädd för att återanvända vax som det varit yngel i några gånger så länge som jag inte har problem med någon yngelsjukdom, men vax som är riktigt mörkt eller fult av någon annan anledning t ex att det blivit puckelyngel i det sorterar jag som vax som ska smältas om. Jag är noga med att sätta små behållare med 60% ättiksyra under locket på alla staplar. Som behållare fungerar tomma snusdosor i plast utmärkt, jag sätter två stycken på varje stapel med lådor och ser till att det blir så tätt som möjligt. Ättiksyran är effektiv mot vaxmott och ska också ha effekt mot nosemasporer.

I nästa nummer ska jag skriva om vaxhantering, som är lite av mitt favoritämne.

KARINA TOMTLUND

Redo för vintern.

Dags att blanda vinterfoder.

Stora mängder vatten kokas snabbt upp i en pannmur.

Taggigt värre!

Flera föreningar har under sommaren 2019 fångat in en och annan svärm. Denna svärm hade hittat en något ovanligt taggig plats att placera sig.

– Den tog jag i Värnamo. Eftersom vi har amerikansk yngelröta i området så har vi skickat prov på bin till SLU för kontroll, berättar Bo Malmsten som fångade in svärmen.

Eldsjälar hyllades

Årets ledarstipendium som delas ut av Ödeshögs kommun varje år gick detta året till Hans Ström och Jonny Stålnapp i Alvastra biodlarförening med motiveringen "Två eldsjälar i Alvastra biodlarförening som jobbar och utbildar nya biodlare samt sprider kunskap om binas betydelse för allt levande på jorden. På bilden Jonny Stålnapp, Hans Ström från Alvastra Biodlarförening tillsammans med Annicki Oscarsson (KD) kommunalråd i Ödeshög.

Bi och blommor

Bitidningen fick den här bilden via mail.

– Jag var tillsammans med en vännina på Kvarnkulla Trädgård i Ydre, och de har en handelsträdgård o inredningsbutik samt en mycket vacker trädgård med många olika sorters blommor, och ett och annat bi, berättar Rosie-Marie Andersson.

ANDERS BERG

Bigård i vårsolen med vandningsbihus. Kuporna blev allmänt kända på 1950-talet och används flitigt även i våra tider.

Mobilt bihus gör sitt intåg

På 1950-talet började vandningsbiodlingen komma igång på allvar.

Tiden var inne för många biodlare att effektivt utnyttja sina bisamhällen. Nu dög inte tunga stationära bihus längre, i alla fall inte om man vill öka sin honungsproduktion och utnyttja dragväxter som inte fanns i närheten av sin hembigård.

Vandningsbihus började tillverkas.

Vandningsbihusen tillverkades i storlek för 10 ramar. Yngelrum och skattlådor var identiskt lika. Redan från början ville man utforma lådorna med fast isolation, som är tillräcklig också för vinterbehovet.

30 mm isolering var vanligast i lådorna som byggdes in med en innervägg och en yttervägg. Lådorna blev naturligtvis tyngre än en oisolerad låda. Isolering var viktigt tyckte man på den tiden.

Även botten och tak hade isolering.

Vandningsbihusen är en uppstaplingskupa som utökas med att fler lådor sätts ovanpå yngelrummet.

För att vandningsbiodlingen skall kunna drivas rationellt, fordras ändamålsenliga och framför allt inte för tunga kupor. Av denna anledning kan egentligen bara uppstaplingskupor komma i fråga.

Två personer klarade lätt att flytta ovan beskrivna vandningsbihus.

Vandring till fruktodlingar gav många

biodlare ett bra tillskott i kassan. Inte ur ren honungsproduktion men fruktodlarna betalade bra för att få fruktträden pollinerade.

Dessutom var det ett bra utvecklingsdrag, som deras blommor bjöd, och samhällena utvecklades bra för kommande drag. Vandring till höst- och vårraps samt vitsenap gav ofta goda skördar.

Som sista växt för året, som blev mål för vandringen, kom ljungen. Stora sammanhängande ljungfält kunde vissa år ge en bra honungsskörd.

ANDERS BERG

Biodlingskonferens i Östersund

Lördagen den 5 oktober 2019

Alla är välkomna men programmet riktar sig främst till biodlare, som har minst ett par års erfarenhet. Konferensen finansieras av EU-medel, genom det Nationella programmet för Biodlingssektorn och är gratis för deltagarna, som själva betalar för förmiddagsfika, lunch och eftermiddagsfika, till en kostnad av 282 kr. Föreläsningarna är ca 40-50 minuter långa. Därefter finns det tid för frågor och diskussioner. Begränsat antal platser, boka därför direkt ditt deltagande!

Foto: Pixabay

Tid: 9.15-16.00

Plats: Clarion Hotel Grand, Prästgatan 16, Östersund. Fri parkering, P-tillstånd hämtas i hotellets reception.

Anmälan: Senast 19 sep till Monica Persson, 070-9650018 alt. monica.persson@mpeducation.se anmäl specialkost. Betalningen swishas, **senast 19 sep**, till Storsjöbygdens bf konto: 1234891024. Märk betalningen med namn! Betalningen är bindande.

Program

Tid	Ämne	Föreläsare
Kl 9.15	Fika och mingel	
Kl 10.00	Nordiska bin	Ingvar Arvidsson/Karl Drakenberg
Kl 11.00	Bensträckare/mingel	
Kl 11.30	Bihälsa/Föreskrifterna	Ingmar Wahlström
Kl 12.30	Lunch	
Kl 13.30	Utbildning/näringsbiodling	Monica Selling
Kl 14.30	Fika	
Kl 15.00	Honungshantering	Ingmar Wahlström

Biodlingskonferens i Härnösand

Söndagen den 6 oktober 2019

Alla är välkomna men programmet riktar sig främst till biodlare, som har minst ett par års erfarenhet.

Konferensen finansieras av EU-medel genom det Nationella programmet för Biodlingssektorn och är gratis för deltagarna som själva betalar för förmiddagsfika, lunch och eftermiddagsfika. Kostnad för förmiddags- och eftermiddagsfika är 100 kr, betalas till bankgiro 250 - 0742 eller till Swish 123-504 72 46. Kom ihåg att ange avsändare när du betalar. Lunch tillkommer och betalas på plats. Föreläsningarna är ca 40-50 minuter långa, därefter finns det tid för frågor och diskussioner. Begränsat antal platser, boka därför direkt ditt deltagande!

Foto: Pixaby

Tid: 9.15-16.00

Plats: Församlingsgården/ Biblioteket, Franzénsgratan 18, Härnösand.

Anmälan: Senast torsdagen **26 sep** till bivnorrland@gmail.com. När du anmäler dig ange namn, telefonnummer, förening, samt om du önskar specialkost.

Program

Tid	Ämne	Föreläsare
Kl 9.15	Fika och mingel	
Kl 10.00	Bihälsa/föreskrifterna	Ingmar Wahlström
Kl 11.00	Bensträckare/mingel	
Kl 11.30	Utbildning/näringsbiodling	Monica Selling
Kl 12.30	Lunch	
Kl 13.40	Honungshantering	Ingmar Wahlström
Kl 14.30	Fika	
Kl 15.00	Kommunikation, sociala medier	Therese Ekebratt

Årsrapport 2019

Namn:

Invintrade samh. 2018 st. Vinterförluster st.

Invintr samh. 2019 st.

Honungsskörd totalt 2019 kg

Vinterförluster räknas från avslutning av invintringen och fram till första dragperioden på vårkanten.

För dem som har bisamhällen tillsammans går det bra att fördela uppgifterna på de enskilda personerna.

Det viktiga för statistiken är att totala antalet bisamhällen stämmer.

ÄNNU EN BIODLARSÄSONG närmar sig sitt slut och det är dags att tänka på årsrapporten.

Rapporten är värdefull för Biodlarnas årsstatistik. Lämna till din förening senast i samband med föreningens årsmöte i november. (OBS! Skickas ej till Sveriges Biodlares Riksförbund)

Av flera olika skäl är det viktigt att du **lämnar in årsrapporten till din förening**, t. ex:

- * Biodlarna får en pålitlig statistik om alla eller de allra flesta lämnar uppgifter
- * Vi får ännu pålitligare fakta om vinterdödigheten
- * Biodlarna kan med större säkerhet inför Jordbruksverk och EU ange hur många bisamhällen vi har.

Varje förening utser en eller flera pålitliga personer med hög integritet, som tar emot årsrapporterna. Dessa personer sammanställer föreningens resultat, och förstör/bränner sedan de enskilda rapporterna. Inga enskilda rapporter går vidare till Biodlarna eller myndigheter. De utsedda personer ska ha tystnadsplikt och inte föra några enskilda uppgifter vidare, utan bara redovisa föreningens sammanställning.

Alla medlemmar bör lämna rapport och i de fall de inte är aktiva biodlare så blir det nollor i rapporten. Den ansvarige kan fylla i nollor i sammanställningen, då man är säker på att medlemmen inte har bikupor för närvarande.

Biodlarna uppmanar varje förening att arbeta aktivt för att få in så många årsrapporter som möjligt. Ett bra sätt är att ringa runt till dem som saknas och be att få uppgifterna per telefon. Det kräver arbete, och ställer också krav på pålitlighet hos den som ringer upp.

Biets dag på Julita för tredje året

För tre år sedan firade Julia biodlarförening 100 år på Julita gård. Det blev startskottet för ett årligt arrangemang - "Biets dag".

Vi har vår samlingslokal och bikupor här på Julita gård. Här har vi öppet hus varje lördag, säger Tord Andersson som är ordförande i Julita biodlarförening.

Varje helg när de har öppet för allmänheten och svarar på bi-frågor brukar föreningens medlemmarna passa på att värva nya medlemmar.

-Det är här på Julita som vi också har våra grundkurser, berättar Tord Andersson.

Han förklarar att deras utbildningsupplägg är att alltid bjuda in de som gått kursen förut för att de ska kunna hjälpa till att handleda de som är nya.

-Vid varje kurstillfälle utser vi någon bland oss mer erfarna medlemmar som då berättar om sitt speciella område, säger han.

På Biets dag finns mycket att se och uppleva. Både för de som är rutinerade biodlare, nya biodlare och för de som är nyfikna på bin och biodling i största allmänhet. I ett rum passar Julita biodlarförening på att slunga en del av årets skörd. I växthuset erbjöds föreläsningar med olika teman under hela dagen.

-Det här är ett gyllene tillfälle att få en inblick och information för de som vill bli biodlare, och ett fint tillfälle för oss som redan är att träffas, tycker Tord Andersson.

MIA KARLSVÄRD

Tord Andersson, ordförande i Julita biodlarförening.

För drygt ett år sedan hade Ann Elgemark fullt upp som chef på Rekryteringsmyndigheten. Idag när Bitidningen träffar Ann i hennes prunkande trädgård strax utanför Karlstad ägnar hon största delen av sin tid åt biodling och åt Biodlarna.

Utbildning - ett av Biodlarnas viktigaste uppdrag

Text och foto: MIA KARLSVÄRD

Ann Elgemark beskriver sig själv som en person med ganska många intressen. Ett av dem är biodling.

-Nu när jag har gått i pension ägnar jag mig åt alla mina passioner, säger Ann Elgemark, ny ledamot i förbundsstyrelsen.

-Ett år efter jag återigen blev biodlare tackade jag också ja till uppdraget som ordförande för Karlstad biodlarförening, då var vi 49 medlemmar och idag har vi passerat 85. Tillsammans med Vuxenskolan är vi nu uppe i 3-4 nybörjarutbildningar per år, berättar hon.

Vi sitter under ett äppleträd i Anns trädgård och pratar. Nära oss står en prydlig rad med bikupor.

-De flesta samhällena har jag här hemma. Några är placerade på naturbruksgymnasiet några kilometer härifrån.

Du säger att du varit biodlare i två omgångar, hur då?

-Det är en liten rolig historia. I tidsandan av gröna vågen köpte jag ett gammalt hus av en gammal farbror. På husets tomt stod det några bikupor.

-Vem ska ta hand om dem, sa farbrorn. De kan jag ta hand om, sa jag, berättar Ann med ett leende.

Som kunskapskälla då för dryga 40 år sedan köpte Ann ICA:s informationshäfte om biodling.

-Naturligtvis räckte inte det, det förstod jag rätt snart och tog därför kontakt med den lokala föreningen. Där fick jag kontakt med några äldre män, som blev mina mentorer och kvickt gjorde mig till sekreterare.

Detta var 1975.

När det var dags att starta om som biodlare insåg Ann att det måste ha hänt mycket inom biodlingen, anmälde sig till

en nybörjarkurs och blev medlem i biodlarna.

-Att gå med i föreningen betydde mycket för mig. Här fick jag all hjälp jag kunde få och mycket goda kontakter med medlemmar som ständigt gav mig och ger mig råd och stöd, berättar Ann.

Det här är hennes sjätte säsong som nyvunnen biodlare och ett år efter omstarten blev hon ordförande för sin lokala förening, Karlstadsortens bf.

I våras valdes Ann Elgemark in som ledamot i förbundsstyrelsen.

Vilka frågor och ämnen vill du lyfta särskilt i Biodlarna?

-Det har varit mycket debatt om pollinering de senaste åren. Här finns det saker att göra. Att hitta en balans i diskussionen kring det som rör våra vilda pollinerare och biodlarnas bin. Vi biodlaren behöver veta hur vi ska odla utan att konkurrera med de vilda för att sakligt

Ann Elgemark är ny i förbunds-

styrelsen för Biodlarna. Här berättar hon om sig själv och sina ambitioner i uppdraget som ledamot.

kunna bemöta de som ifrågasätter eller är oroliga.

Ann återkommer ofta i vårt samtal till tre kloka ledord - kunskap, upplysning och kommunikation. Utbildning är något hon tycker är ett av våra viktigaste uppdrag i Biodlarna.

-Att få fler teman på kurser är också något jag vill arbeta för. Kurser om hur de nya reglerna om biodling påverkar varje biodlare, hur man besiktigar sina egna bin före flytt eller försäljning, upptäcker sjukdomar, sjukdomsbekämpning, drottningodling och att göra avläggare är några av de ämnen Ann föreslår.

Hon menar att alla kurser inte behöver vara utformade som träffar en gång i veckan.

-Vissa kurser kan vara kortare kurser, intensivkurser och en del kan bestå av en gemensam workshop. Att fylla på våra medlemmars kunskaper kontinuerligt är

värdefullt.

Hon nämner också att hon i större omfattning skulle vilja se som mål att vi i Biodlarna samverkar mer med andra föreningar och organisationer.

-Att få igång olika kluster mellan biodlare och exempelvis jordbrukare, växtodlare och naturskyddsföreningar.

Ann har tidigare arbetat en hel del med verksamhetsutveckling och den erfarenheten tror hon att förbundet kan ha nytta av.

-Vi behöver också utveckla vår plattform för kommunikation och rådgivning.

Hon verkligen sprudlar av idéer och hög ambition i sitt nya uppdrag som ledamot. Hennes yrkeserfarenhet i mix med hennes erfarenheten som ung biodlare, och nystart lite äldre, kommer väl till pass. Hon ser många möjligheter att utveckla våra föreningar. Bland annat

genom att öka samarbetet mellan föreningar och även mellan enskilda biodlare.

-Att en äldre biodlare får hjälp med det tunga arbetet samtidigt som en yngre biodlare får del av dennes kunskap. Att vi gör vissa arrangemang gemensamt mellan föreningarna för att underlätta.

Ann visar runt i sin trädgård. Vi tittar på hennes fina nymålade bikupor som matchar husets fasad.

-Det är synd och skam att man 2020 väljer att lägga ner yrkesutbildning för biodlare. Svensk biodling behöver en skola för de som vill satsa på biodling som ett yrke.

Ann ser också en möjlighet att på gymnasienivå på Naturbruksgymnasierna ha en inriktning för biodling.

-Vi behöver bin på många ställen i Sverige. Fritids-biodlare och yrkes-biodlare är precis lika viktiga.

HÖST PÅ MENYN

Timjan och honungsstekt gårdskyklingbröst med timjanbräserverade gulbeter

Kyklingen

8 st kycklingbröst
backtimjan
10 msk honung
salt o peppar
olja till stekning

Bryn kycklingbröset i stekpanna med skinnet nedåt på medelhög värme så att skinnet blir krispigt och gyllenbrunt. Salta och peppra.

Stek ca 1 min på köttssidan och lägg upp på ugnsgaller och pensla med honung och lägg på timjankvistarna.

Baka i 80° ugn tills en innetemperatur på 60° har uppmätts.

Bräserverade gulbeter

5-6 st gulbeter

1 knippe timjan, plocka lite till garnering

2 lökar

1 morot

½ vitlök

4 dl vitt vin

2 dl chardonnay vinäger

1 liter kycklingbuljong

50 g smör

salt

Skala och skär betorna i snygga klyftor eller tärningar.

Skala och skär ner grönsakerna i bitar och fräs i en kastrull.

Tillsätt vinet och vinägern.

Låt koka ca 5 minuter.

Tillsätt kycklingbuljongen och koka ca 10 minuter, sila.

Lägg i betorna och koka betorna mjuka.

Ta ur betorna och sila buljongen.

Reducera buljongen och tillsätt smöret, lägg i betorna och värm innan servering.

Smaka av med salt och blanda i plockad timjan.

Höst fryddad med honung

När höstmörkret faller är det extra härligt att få kura skymning och njuta av den skörd vi sått.

Här bjuder Bitidningen på en höstmény. Att använda honung i maten i alla dess former blir mer och mer populärt. Julius Wallmo, kökschef på Restaurangakademien har generöst gett oss några recept som vi framöver kommer publicera i Bitidningen. Varmrätten är hans komposition.

Efterrätten däremot har redaktören knåpat ihop. Ett tips när man ska laga mat med honung som exempelvis när du ska griljera, är att du värmer upp den en aning i en kastrull eller i mikron. Du kan också värma honungen i ett vattenbad. För att behålla honungens nyttiga enzymer ska du helst inte värma honungen till en för hög temperatur.

MIA KARLSVÄRD

Randig äppeldessert med honung

Cirka 4 portioner

1 msk smör
4 skalade och tunt skivade äpplen
1 msk citron, rivet skal
1 msk pressad citron
2 msk honung
1 tsk malen kanel
0.5 tsk malen ingefära

Yoghurtsås:
3 dl grekisk yoghurt,
Blanda i honung om så önskas efter behag.
Toppa med 50 g riven choklad.

Gör så här:
Stek äpplena på medelvärme i smör i cirka 2 minuter. Tillsätt rivet citronskal, pressad citron, honung, kanel och ingefära. Rör försiktigt och låt svalna något.

Blanda yoghurten därefter med honung om du vill.
Varva sedan äppelblandningen med yoghurt i portionsskålar eller glas.
Strö över chokladen.
Garnera med citronmeliss.

Bee Life menar att vi måste arbeta i EU för att inte hamna i samma situation som USA. Därför har en skrivelse under sommaren skickats till EU-kommissionen för att "täta" luckor i lagstiftning inom EU.

Trump stoppar biodlares datainsamling

Kemiska bekämpningsmedel, är en av de viktigaste frågorna i hela EU när det gäller bin, andra insekter och miljön. Den andra frågan är den om genmodifierade organismer (GMO) som Bee Life är engagerade i.

Biodlarna är medlem i den Europeiska samarbetsorganisationen "Bee Life". De arbetar med bifrågor som främst rör EU, med internationella utblickar och nyheter. Biodlarna överklagade i våras en dispens för en neonikotinoid (imidakloprid) som är förbjuden i hela EU för användning utomhus. Dispensen hade givits av Kemikalieinspektionen och ärendet avgjordes i Nacka Tingsrätt (Mark- och miljödomstolen), där vi vann.

Kemiindustrin och odlarorganisationerna har stort inflytande över politiker och myndigheter, i så kallad "lobby" för att få använda giftiga kemikalier. En rapport vi just fått genom Bee Life från USA, beskriver att man i USA haft 40% förluster av bisamhällen av olika orsaker. Vidare att man nyligen godkänt en kemikalie som är giftig för bin, Sulfoxaflor,

för användning i många grödor som berör ca 7 miljoner hektar.

Några veckor efter godkännandet av Sulfoxaflor beslöt Trump-administrationen att stoppa datainsamling för "Honey Bee Colonies-rapport" genom Jordbruksdepartementet (USDA). Dennis vanEngelsdorp, entomolog och känd biforskare vid universitet i Maryland, säger till CNN att han ser allvarligt på USDAs beslut, eftersom man behöver kontinuerliga undersökningar över tid för att kunna se förändringar på bisamhällena.

Många kommentatorer ser också sambandet mellan EPAs (U.S. Environmental Protection Agency = miljö- och livsmedelsmyndighet) godkännande av Sulfoxaflor och USDAs beslut att lägga ned kontrollprogrammet. Bee Life menar att vi måste arbeta i EU för att vi inte ska komma i samma situation. Därför har en skrivelse under sommaren skickats till EU-kommissionen för att "täta" luckor i lagstiftning inom EU.

Giftiga kemikalier påverkar inte bara honungsbin utan även solitärbin, vilket kraftigt minskar den biologiska mångfalden. Bee Life jobbar vidare med att få Glyfosat förbjudet, aktiv substans i bl a "RoundUp". Kemikalieinspektionen har också minskat på godkända preparat med glyfosat i Sverige, före jul 2018. Politiker och myndigheter har ett stort ansvar i dessa frågor. Det är lättare att undersöka och värdera bisamhällen än att inventera solitärbin i fält. Många insekter är dock starkt hotade.

Det är därför viktigt att vi i Sverige arbetar vidare med dessa frågor och minskar kemikalieanvändningen i odlingslandskapet. Motkrafterna samt produktionsintressena är både stora/starka och krockar med nödvändigheten av en successiv neddragning av kemikalieanvändningen.

LASSE HELLANDER

Adjungerad till förbundsstyrelsen i frågor rörande EU och Bee Life

Läs mer: <https://edition.cnn.com/2019/07/06/politics/honeybees-study-usda-donald-trump-budget-cuts/index.html>

Kupor och tillbehör.
Trä- och plastkupor.

Våra egna Töreboda-kläder,
nu även i kakli!
Även BJ Sherriff original!

**Redskap och
skyddskläder.**

Honungshantering.
Slungare, kärl, silar, glas.

KRAB-godkänt renseri

Bivaxkakor.
Cellstorlekar:
4.9, 5.1, 5.3 mm

Pollenfälla
att placera
framför flustret.

Pollentork.

Töreboda-kupa i EPS
Ytermått 462x462 mm.

Öppettider: Mån-Fre 9-16
Lunchstängt: 12.30-13.30

Allt för biodlaren
Stor som liten

MS Biredskapsfabriken AB

Töreboda 0506-10273

info@biredskapsfabriken.se

Sedan 1941

www.biredskapsfabriken.se

Av Biodlare För Biodlare

**Tappstation 70 cm med
Dana Api Matic 1000**

Vår minsta tappmaskin med Dana api
Matic 1000 och ett automatisk rundbord
med 70 cm diameter.

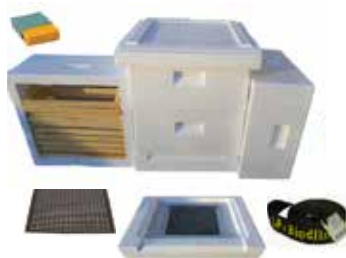

**Tappstation 100 cm med
Dana Api Matic 2000**

Komplett tappstation på hjul i storlek
100 cm, vilket ökar buffertiden.
Dana Api Matic 2000 kan justeras
horisontellt och vertikalt för att rymma
olika glasstorlekar.

LP:s Biodling AB

**Kuppaket LN Tak Botten 2 sarg med
ram 20 spikade och trådade ramar,
rem, täckplast**

Nackakupan
**Olika varianter av kuppaket
finns att beställa**

Bifor i palltank eller hink!
Se samtliga priser på www.lpsbiodling.se

Det självklara valet för biodlare i Sverige
• Service • Kvalitet • Kunskap • Omtanke
www.lpsbiodling.se

[instagram.com/lpsbiodling](https://www.instagram.com/lpsbiodling)

[facebook.com/lpsbiodling](https://www.facebook.com/lpsbiodling)

BIODLING JORDEN RUNT

Att vara biodlare i ett område där det alltid blommar är inte lätt. Så är det på ön Zanzibar.

– Våra bisamhällen ger än så länge mycket små skördar, säger Franko Göhse, ansvarig för satsningen på permakultur vid Fumba Town.

En stad som bygger för kretslopp

Text och foto: ANN-SOFIE FREDRIKSSON

Vad har gamla kokospalmer med zanzibarisk biodling att göra? Finns det en koppling till Sverige i allt detta? Och hur kommer permakultur, hållbar odling in i det hela? Och vilka är bina? Häng med här så får du svaren.

Zanzibar är en afrikansk ögrupp utanför Tanzania i Indiska oceanen. Tanzania har 50 miljoner invånare varav dryga miljonerna bor på Zanzibar. För dem är turismen mycket viktig. När produktionen av kopra var viktig fanns det många kokospalmodlingar på ön. Idag finns palmerna kvar men gör ingen nytta. De börjar bli för gamla och ger inga nötter längre. Svenske Staffan Lundh med familj bor sedan 25 år på Zanzibar. Han hade möbelsnickareutbildning med sig i ryggsäck-

en och med det byggde han upp snickeriet Scanza specialiserat på just kokospalm i sitt nya hemland. När vi vandrar runt på den före detta svartpepparodlingen visar han mig hur en kokospalm kan ge maximalt fyra plankor. Kokospalmträ är vackert men extremt svårt att jobba med. Det är mjukt i mitten och stammen vrider sig runt mitten. Att få rak plank av det kräver expertkunskap.

– **Vi gör främst** möbler till hotell som sängar, stolar, bord men också köksinredningar och andra inredningsdetaljer. Det kan vara skålar, skärbrädor med mera. För några år sedan fick jag frågan om vi kunde tillverka bikupor av kokospalmträ. Vi stannar till vid de bikupor som fortfarande finns kvar på snickeriet. Yngelrum

i helformat med permanent spärrgaller och skattlådor av halvformat. Skattlådornas storlek är ju anpassat både till arbetsmiljön för biodlaren men också till att det ständigt finns växter som blommar. Årstidsväxlingen finns ju inte alls på samma sätt som här hemma i Sverige.

– Det var en spännande utmaning att göra bikupor till satsningen på permakultur i Fumba Town, säger Staffan Lundh.

Oron för klimatförändringen påverkar även de som bor i Afrika. Forskarna befarar till exempel att glaciären på Kilimanjaro är borta inom några årtionden, något som påverkar grundvattnet nedanför berget både i Tanzania och Kenya och därmed möjligheten att leva och bo. Samtidigt finns det i afrikanska länder en väx-

Bygget av den nya staden Fumba Town invid Indiska Oceanen pågår för fullt. Staden kommer att ha sitt egna kretslopp. Renat avloppsvatten används för bevattning.

Franko Göhse är ansvarig för permakulturen och satsningen på pollinerande bin i Fumba Town, Zanzibar.

Uphängda bikupor håller djuren borta.

Välkomna till biavdelningen! Bin är välstånd och en bra affär.

ande medelklass som vill bo bra och säkert, ofta i så kallade "gated community". De vill ha tillgång till bra förskolor och skolor. De vill ha tillgång till återvinning och cirkulärt system för avlopp. Det är i det perspektivet man ska se satsningen på Fumba Town och i förlängningen till bi-odling just här. De behövs i sin egenskap som pollinatörer.

Utsikten mot Indiska oceanen är hisnande vacker, men här är kargt. Korallberggrunden går i dagen nästan överallt. Trots det kunde Franko Göhse och hans team inventera 157 olika arter av växter, buskar och träd, som de vill kunna bevara i utemiljön. Här finns inget kommunalt vatten- och avloppssystem att koppla in sig på. Dricksvatten har man djup-

borrat efter och avloppsvattnet renas och återanvänds för bevattning av både prydnads- och nyttoväxter, i framtiden kanske även för odling av fisk. Projektet är i full gång men det är än så länge bara ett 50-tal personer som bor i området. När Fumba Town är fullt utbyggt kommer det finnas 3 000 hem och 20 000 Fumbabor.

Min entusiastiske guide Franko räknar upp växter och träd i ett rasande tempo; tio olika bananer, granatäpplen, kokosnöt, mango, jackfruit, guava, custard apples, pili pili, lime, apelsiner, durian, citrongräs, papaya och många, många fler. Vi hålls på hos hönsen av två olika afrikanska arter, hushållsgrisarna och ankorna.
– Vi behöver deras gödsel till komposter-na så att vi kan tillverka mer jord att odla

i. Sen blir djuren mat också som kan säljas till de som bor här.

När vi vandrar runt i permakulturlanden så liknar det mer frodig djungel än karg savann. Det är lite svårt att förstå att det bara på några år har blivit frodigt och grönt. Så fort träden har fått lite större kronor skyddas de lägre växterna för alltför starkt solljus. Vid en av stigarna kommer vi till en skylt med både engelsk och swahilisk text: "Välkommen till biavdelningen. Bin är välstånd och en bra affär."
– Vi har 30 samhällen här, tyvärr ger honungsbina bara små skördar, kanske bara ett kilo per samhälle, mest beroende på att det egentligen inte finns något större behov för dem att lägga mycket på lager. På Zanzibar blommar det året runt. ➔

Snickaren Staffan Lundh med en bikupa av kokosnötsträ.

I Fumba Towns finns 30 bisamhällen. Vatten runt stolparna håller myrorna borta.

Mellan yngellådan och skattlådan sitter ett permanent spärrgaller.

Vi har visserligen två regnperioder, en på hösten och en kortare på våren. Det går att skörda sorthonung till exempel mangrovehonung, men då gäller det att verkligen hålla koll och skatta samhällena vid rätt tidpunkt, säger Franko och ber mig smaka på isvatten smaksatt av citrongräs och flytande mangrovehonung. En underbar dryck i den 35-gradiga fuktiga hettan! – Vi behöver inte mata dem med något som ersättning för honungen vi har skördat.

En annan skillnad mot Sverige är att när bina svärmar så lockar man svärmen till en tom kupa genom att parfymera kupan med citrongräs.

– Sedan är det bara att vänta på att svärmen flyttar in, ja, så gör vi här i alla fall. Franko säger att skillnaden mellan savannen uppe vid Kilimanjaro där han bodde tidigare och Zanzibar är stor. Vid Kilimanjaro är honungsbin tvungna att

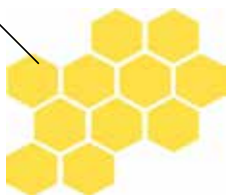
samla honung för att överleva den torra tiden fram till nästa regnperiod. Och kuporna hängs upp i träden, därför att man vill komma undan från djuren. I Fumba Town har man bänkar som i Sverige, fast bänkarnas stälben är cementerade fast i marken. Cementen är utformad som en skål, så att det alltid går att ha vatten runt benen. Det är ett sätt att hålla myror borta från bisamhällena.

Vi går också till bihuset där det finns slunga och annat bimatier tillgängligt inom rimligt avstånd från de 30 samhällena. Franko berättar att organisationen Practical Permaculture Institutes of East Africa har hållit i biodlarkurser dels för personalen i Fumba town, men också för andra intresserade studenter. Organisationen håller också kurser för lärare om hållbarhet, odling, och permakultur.

Det finns ett 50-tal arter av bin i Tanzania. Den dominerande arten i kustområdet är *apis mellifera litorea*. Det är den som finns i kuporna i Fumba Town. När Permakulturinstitutet började med biodlarutbildning på Zanzibar ansågs det att gaddlösa bin inte fanns på ön. Men innan den två veckor långa utbildningen var över så upptäckte man "a stingless bee" i väggen intill utbildningslokalen! Två arter är *trigona fulviventris* och *dactylurina staudingeri*.

Skillnaderna mellan biodling i Sverige och Zanzibar är stora, men behovet av pollinatörer som hjälper till att ge bättre skördar är densamma. Och utmaningarna som klimatförändringarna medför är också desamma.

ANN-SOFIE FREDRIKSSON

Honungsbedömningskort

Utg 2019-08-08

Ifylles av biodlaren inför bedömningen					
Gulmarkerat överförs från honungsbedömningsprotokoll			Medlemsnummer: _____		
Bedömningskortet lämnas till biodlaren efter bedömningen. Sammanställning av alla bedömningar görs av föreningen i ett honungsbedömningsprotokoll som skickas till Biodlarnas expedition.			Namn: _____		
För användning av SBR Biodlarnas etikett krävs genomförd och uppvisad Bihusesyn samt förpackningsmaterial godkänt enligt gällande lagstiftning.					Nej
			Genomförd och uppvisad Bihusesyn		Ja
			Förpackningsmaterial godkänt enligt gällande lagstiftning		
Kortet ska bifogas den burk som lämnas till lokalföreningen för den årliga honungsbedömningen. Kortet och ett frankerat kuvert med eget namn och adress, läggs i ett anonymt kuvert tillsammans med honungsburken och lämnas till lokalföreningen.					
Egenskaper	Värdering	Antal	Avdragsvärde	Avdrag	Noteringar (varje poängavdrag ska kommenteras)
Renhet	Inga partiklar		0		
	Partikel < 0,5 mm		1/partikel		
	Partikel >0,5<1 mm		4/partikel		
	Partikel > 1 mm		Underkänd		
Konsistens	Slät		0		
	Märkbart kornig		2		
	Sandig		4		
	Grusig		6		
Lukt och smak	Bra		0		
	Knappt märkbart främmande inslag		1		
	Tydligt främmande inslag		2		
	Obehagligt inslag		Underkänd		
Färg	För honung normal färg		0		
	Ojämn färg		1		
	För honung främmande färg		Underkänd		
Vattenhaltskontroll med refraktometer	Vattenhalt högst 20%	%	0		
	Vattenhalt över 20%	%	Underkänd		
Summa avdrag					

Maximala poängtalet 25 reduceras med summa avdrag.
Bedömningspoängen ska vara 16 poäng eller högre för godkänt honungsprov.

25 - summa avdrag =		Bedömningspoäng
---------------------	--	-----------------

	Underkänt honungsprov
--	-----------------------

	Godkänt honungsprov, SBR-etiketten får användas
--	---

--

Ort

--

År-månad-dag

Honungsbedömningskommitténs ordförande

Renhet

Avdragsvärde 1 ges för varje upptäckt partikell med storleken upp till 0,5 mm.

Avdragsvärde 4 ges för varje upptäckt partikel med storleken över 0,5 mm och upp till 1 mm.

Underkänt honungsprov ges vid upptäckt av partiklar större än 1 mm.

Konsistens

Avdragsvärde 2 ges då honungens kristaller är så stora att de är märkbara dock utan att den kan betecknas sandig.

Avdragsvärde 4 ges då honungens kristaller är så stora att den känns sandig och är så hård att den inte kan beskrivas som hanterbar.

Avdragsvärde 6 ges då honungens kristaller är så stora så att den känns grusig.

Nyslungad honung och ljunghonung som inte kan bedömas eller belastas med feltal enligt ovan får endast saluföras med SBR-etikett om tilläggsetikett (nyslungad eller ljunghonung) används och att biodlaren fått tidigare honungsprov godkända enligt reglementet. Vid honungsbedömningen skall avdragsvärdet för konsistens **inte** räknas med i summa avdrag.

Lukt och smak

Avdragsvärde 1 ges om honungens lukt och smak har ett knappt främmande inslag som dock ej får göra ett obehagligt inslag.

Avdragsvärde 2 ges om honungens lukt och smak har ett tydligt främmande inslag som dock ej får göra ett obehagligt inslag.

Obehagligt inslag av lukt och smak på honungen innebär ett underkännande.

Färg

Avdragsvärde 1 ges om provet har blekts på burkens ena sida.

Underkännande ges om honungen har en för honungen främmande färg.

Vattenhalt

Vattenhalten för alla honungstyper och blandningar får vara högst 20 % undantaget ren ljunghonung som får innehålla en vattenhalt högst 23 %.

Bekämpning av amerikansk yngelröta och förebyggande åtgärder

Under våren och försommaren var det mycket uppmärksamhet i media angående amerikansk yngelröta, och en del har kanske fått intrycket att det varit många fler utbrott av sjukdomen i år än tidigare. Om så är fallet är det för tidigt att säga något om. Det vet vi först om någon månad.

Diagrammet på sidan 25 visar andelen bigårdar med rapporterade utbrott av amerikansk yngelröta i förhållande till det uppskattade antal bigårdar under perioden 1974–2018. Sedan 1990 har andelen bigårdar med utbrott legat under 1 procent förutom 1990 och 2004 då den var 1,2 procent.

Många undrar säkert varför det var en större andel bigårdar med utbrott under 70- och 80-talen (och även under årtionden innan). Fram till 1974 kunde sjuka samhällen slås om på mellanväggar och det var även möjligt att använda antibiotika, vilket inte var en särskilt framgångsrik strategi. Därför ändrades reglerna 1974 så att samhällen med utbrott ska förintas.

Fram till och med 31 januari 2018 var det endast bina och ramarna från samhällen med utbrott som skulle förintas. Lådor och annat som tillhörde kupan med ett sjukt samhälle fick återanvändas ifall det kunde rengöras på betryggande

sätt. Från och med 1 januari i år ska dock även bibostaden (dvs. alla delar som hör till kupan med ett sjukt samhälle) förintas.

I Jordbruksverkets föreskrifter om kontroll av amerikansk yngelröta, varroa och trakékvalster (SJVFS 2018:47) står det också att bitillsynsman ska besluta om "övriga åtgärder som behövs för bekämpning av amerikansk yngelröta." Sådana åtgärder kan omfatta sanering (rengöring) av lådor och omsmältning och rengöring av utbyggda rammar som tillhör de övriga samhällen i en bigård med utbrott av sjukdomen (dvs. de samhällen i vilka det inte påvisats symptom).

Hur rengöra och desinficera?

Sporer av bakterien *Paenibacillus larvae* (den bakterien som orsakar amerikansk yngelröta) är oerhört motståndskraftiga. Därför är det viktigt att saneringsarbetet görs omsorgsfullt och noggrant. Det går inte att bara spruta på Virkon S eller annat desinfektionsmedel på materialet, det måste rengöras innan.

Lådor och övriga kupdelar (oavsett om det är trä eller cellplast) skrapas först grundligt rent för vax och annat som täcker dess ytor. Därefter kan de tvättas i varm kaustiksodalösning och spolade med vatten. Material i trä kan istället flammast med gasolbrännare, men för att den behandlingen ska vara tillräckligt effek-

tiv ska det synas att lågan varit på träverket (det ska vara brunbränt). Efter tvätt eller flammning kan materialet "behandlas" med ett desinfektionsmedel, genom att detta antingen sprutas på delarna eller genom att delarna doppas i ett bad med desinfektionsmedlet (det senare lämpar sig bäst för mindre kupdelar).

Utbyggda vaxkakor i träramar är enkla att smälta ur eftersom trä tål hög värme, och ramarna kan sedan tvättas i kaustiksodalösning. Svårare är det med plastramar eftersom de inte tål så hög värme som trä. Det innebär att vaxet på ramarna antingen måste skrapas bort eller avlägsnas på annat sätt, t.ex. med högtryckstvätt. Det har utvecklats olika anordningar för såväl borttagning av vax som rengöring av plastramar. Om du har plastramar och behöver sanera dem är mitt förslag att kontakta de biodlare som har erfarenhet av detta. Oavsett vilket, så är det viktigt att även här se till att ramarna är rengjorda innan de eventuellt behandlas med ett desinfektionsmedel.

Det finns andra metoder som används runt om i världen för smittrening av material, t.ex. gasning med etylenoxid, strålning med elektronaccelerator, gammastrålning, tvätt i natriumhypoklorit och ytbehandling med varmt vax (inte bivax, utan paraffin och mikrokristallint vax). För ett antal år sedan gjorde Ingemar Fries och jag en litteratursökning

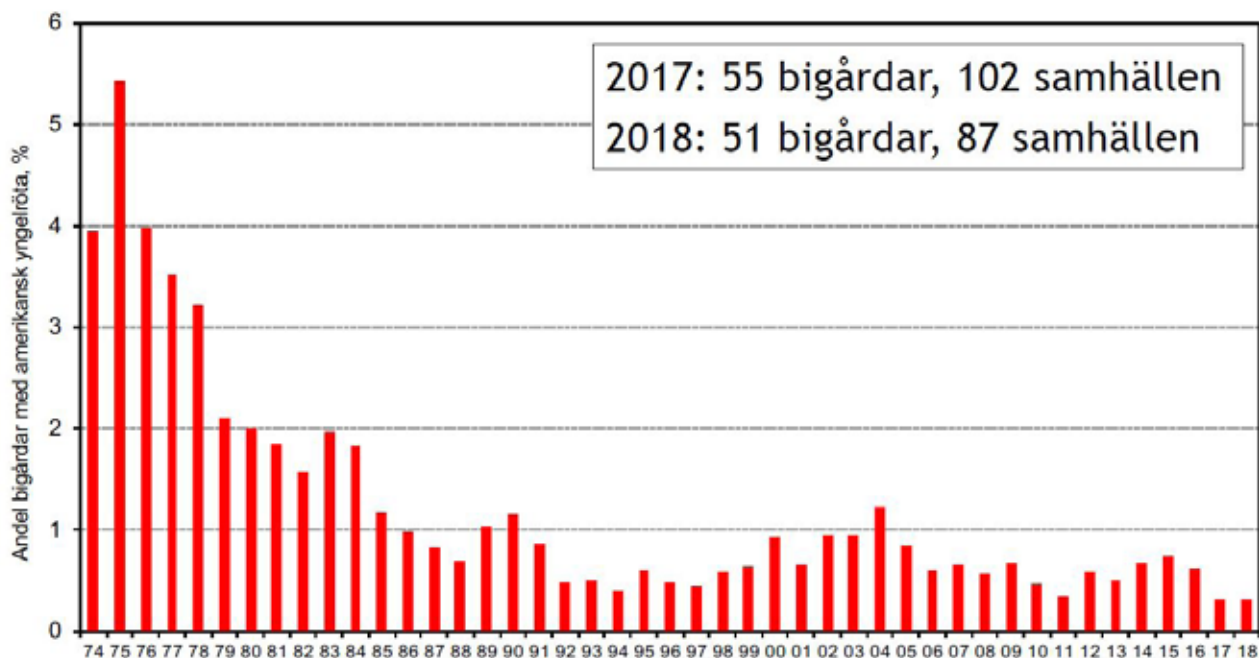

Ursmältning av vax ur utbyggde ramar och tvätt av ramar

Ramarna "kokas" i bykgrytan som innehåller en kaustiksodalösning. Till 100 liter lösning som ramarna kokas i används 3–4 kg kaustiksoda, cirka 1,5 kg grön såpa och 0,5 kg vanligt tvättmedel. Lös upp medlen i ljummet vatten och värm sedan upp det till mellan 75 grader och kokpunkten. Eftersom lösningen är frätande måste man använda handskar, skyddsglasögon och skyddskläder (gummistövlar och gummiförkläde). I takt med att sodan och såpan förbrukas (det går åt 8–10 g kaustiksoda och ett par gram såpa per ram) späd på med dessa. Men lösa först upp dem i ljummet vatten innan det hålls i kärlet som ramarna kokas i. Ramarna "tvättas" i två till tre minuter och spolas sedan med vatten. Lådor och andra kupdelar kan också tvättas på detta sättet.

Amerikansk yngelröta i Sverige 1974-2018

Andel bigårdar med amerikansk yngelröta i relation till uppskattat antal bigårdar

2017: 55 bigårdar, 102 samhällen
2018: 51 bigårdar, 87 samhällen

Källa: Jordbruksverkets statistik över bitillsynen
P. Kristiansen, 2019

Andelen bigårdar med rapporterade utbrott av amerikansk yngelröta i relation till antal uppskattade bigårdar under perioden 1974–2018. I figuren visas även antal bigårdar och bisamhällen med sjukdomen 2017 och 2018.

Diagram: Preben Kristiansen

angående de tre förstnämnda metoderna, och vår slutsats var att dessa av olika skäl inte är tillämpbara i Sverige. Natriumhypoklorit nämndes som en möjlighet i redovisningen om de olika metoderna, men eftersom det medlet är klassat som miljöfarligt är det inget som jag vill rekommendera.

Under senare tiden har såväl Eva Forsgren vid SLU som jag fått en del frågor om smittrening av kupor och ramar med ozon. Det har hittills bara genomförts några få studier kring detta. Den enda studien vi känner till angående avdödning av yngelrötsporer med ozon har gjorts av R. R. James vid USDA-ARS Pollinating Insects Research Unit, Utah State University i USA. Den visade att det krävs en koncentration på 8560 mg O₃/m³ och exponering i 3 dagar. Dessutom var ozonbehandlingen endast 100 procent effektiv vid en temperatur på 50 grader C och luftfuktighet på 90 % i rummet där behandlingen ägde rum.

Vad göra i bigård med amerikansk yngelröta?

Som nämnts ovan måste alla samhällen med symptom på amerikansk yngelröta avdödas och förintas. Frågan är sedan vad som ska/bör göras med de övriga samhällena i bigården. Jag rekommenderar att invintra samhällena på mellanväggar i rengjorda lådor och att smälta om alla utbyggda ramar som använts i bigården. Utökning av utrymmet i kuporna året därpå kommer då ske med endast mellanväggar, vilket tillsammans med de övriga åtgärderna minskar risken för nya utbrott. Kan man inte avgöra

vilka ramar som varit i vilken bigård bör allt utbyggt vax smältas ner. Dessutom ska man naturligtvis vidta de åtgärder som bitillsynsman beslutar om.

En studie som SLU genomförde på mitten av 90-talet tillsammans med ett antal bitillsynsmän och biodlare visade att en grundlig sanering efter ett utbrott av amerikansk yngelröta kan minska andelen samhällen med bakteriesporer i den berörda bigården. Detta minskar risken för nya utbrott och spridning av smitta till övriga bigårdar.

Vad göra om det finns bakteriesporer i ett biprov?

Enligt de nya föreskrifterna kan biprover användas vid smittutredning i samband med utbrott av amerikansk yngelröta. Vad som är viktigt att ta fasta på är att bakteriesporer i ett biprov inte är samma sak som att ett samhälle är sjukt och ska förintas. Men om det finns bakteriesporer i ett biprov bör man vidta åtgärder för att minska risken för utbrott och spridning av smitta. Förutom att rengöra material och byta vax (slå samhällena på mellanväggar) i de bigårdar där sporer påvisas är det en bra idé att tillämpa någon typ av barriärsystem.

Genom barriärsystem på olika nivåer kan smittspridning effektivt begränsas med en relativt liten arbetsinsats om arbetet organiseras väl. Den minsta enheten i ett barriärsystem är givetvis det enskilda samhället. Om varje bisamhälle har sina egna ramar och lådor är risken mycket liten att biodlaren sprider smitta mellan samhällen. En barriär som

sätts på nivån enskilda bisamhällen blir emellertid opraktisk och kräver en del extra material. En bättre nivå i praktiken är därför bigårdsbarriär. Om ramar och lådor inte förs mellan olika bigårdar är risken mycket liten att smitta sprids mellan bigårdar, och saneringsarbetet underlättas väsentligt vid ett utbrott. I en större biodling kan även bigårdsbarriär bli för krävande, och då kan någon typ av områdesbarriär tillämpas; material kan föras mellan bigårdar inom ett område, men inte mellan områden. Påvisas smitta i något område kan bigårdsbarriär införas i det området. Fördelen med någon typ av barriärsystem är att det blir mycket lättare att begränsa smittan när den påträffas, och att sanering av utrustning och nedsmältning av vax kan begränsas till en del av biodlingen.

Mer att läsa om barriärsystem och amerikansk yngelröta finns i broschyren "Amerikansk yngelröta - biologi, diagnos och bekämpning" som kan laddas ned från denna länk: <https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/amerikansk-yngelrota.html>

Observera att lagstiftningen ändrats sedan broschyren skrevs, t.ex. kan kupa som hyst ett samhälle med utbrott av amerikansk yngelröta inte längre sparas för att återanvändas efter rengöring, utan måste numera förintas.

Övervintringen 2018–2019

Den webbaserade enkätundersökning om övervintringen 2018–2019 som genomfördes under maj månad gav 2253 användbara svar, vilket är ungefär samma antal svar som i fjol. Antal sam-

Biodlingens storlek	Biodlare	Samhällen	Totala förluster, % (95% CI)	Genomsnittliga förluster, % (95% CI)
1–15	2037	9161	15,3 (14,3–16,4)	16,6 (15,4–17,9)
16–50	154	4086	11,3(9,1–14,0)	11,5 (9,0–14,1)
51–150	50	4124	7,2 (5,2–9,8)	7,8 (5,2–10,3)
151 och fler	12	3293	5,7 (3,4–8,4)	6,2 (3,8–8,5)
Alla	2253	20 664	11,4 (10,6–12,2)	16,2 (14,9–17,2)

De totala och genomsnittliga förlusterna vintern 2018/2019 hos biodlare med 1–15, 16–50, 51–150 och 151+ samhällen. Med totala förluster avses andel förlorade samhällen av det totala antal invintrade samhällen i undersökningen. Genomsnittliga förluster avser medeltalet av förlusterna hos varje biodlare som ingår i den.

hällen som svaren omfattar är 20 664, vilket är nästan 1100 fler samhällen än vad undersökningen i fjol omfattade.

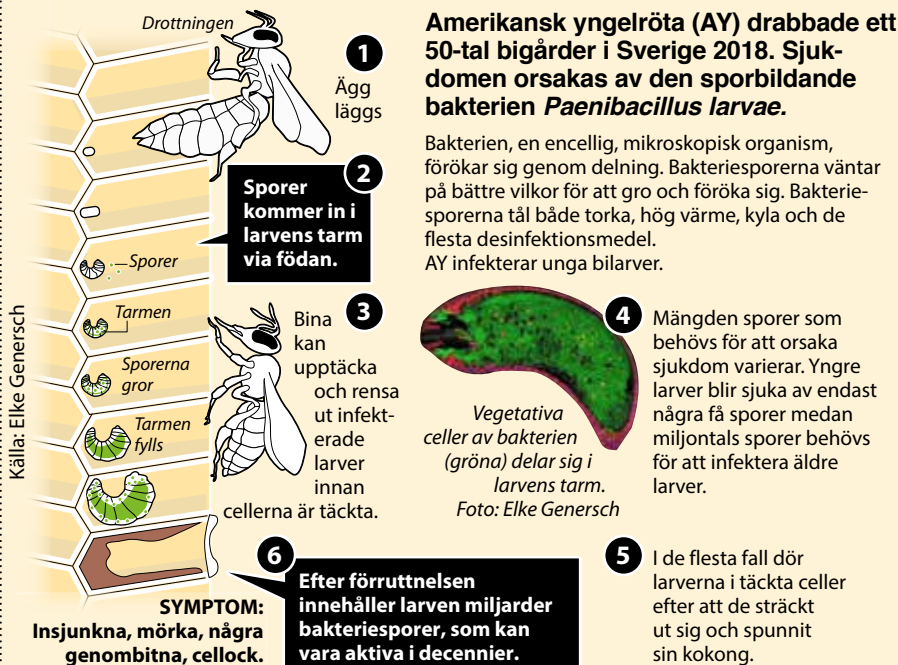
Av de 20 664 samhällen som invintrades var 1473 döda efter vintern och 612 samhällen hade olösliga problem med drottningen. Dessutom gick 263 samhällen förlorade på grund av yttre faktorer som t.ex. storm, nedfallna träd, snö, översvämning, stöld och angrepp av djur som möss, grävlingar och hackspettar. De totala förlusterna av de invintrade samhällen var 11,4 procent, vilket är 3,5 procentenheter lägre än i fjol.

Hur många biodlare som finns i Sverige är svårt att säga, men det rör sig kanske om 16 000. Om så är fallet har enkäten i år besvarats av 14,1 procent av landets biodlare, vilket enligt Monica Selling och Lars Hellander är ett mycket litet svars-material (se sida 27 i Bitidningen nr 7-8 2019). Självklart skulle jag gärna se att enkäten om övervintringen besvarades av ett mycket större antal biodlare. Jag har aldrig hävdats att svaren från enkäten ger en exakt bild om övervintringen, men den ger en hyfsad bra uppfattning om den. Och intressant nog är det ingen skillnad mellan den förlustprocent på 14,9 som COLOSS-enkäten 2018 kom fram till (2260 svar, svarsprocent cirka 15) och förlustprocenten på 15,5 från SBR:s egen statistik som publicerades i Bitidningen nr 5 och nr 7-8 2019 (6265 svar, svarsprocent 46 av SBR:s medlemmar).

Vad som också är intressant är att data från enkätundersökningarna i USA rätt ofta har framställts som att den är sanningen om vinterförlusterna där. Den enkätundersökning om förlusterna i USA 2017–2018 som Bee Informed Partnership genomförde 2018 besvarades av 5008 biodlare. Det är en mycket låg andel av de biodlare som finns där. Undersökningen omfattade 269 528 samhällen, vilket är cirka 10 procent av det uppskattade antal samhällen i USA. Här i Sverige finns det 174 000 bisamhällen enligt Jordbruksverkets senaste inrapportering till EU. Den webbaserade enkäten (COLOSS-enkäten) som genomfördes i maj 2018 omfattade 11,2 procent av dessa.

PREBEN KRISTIANSEN
Bihälsokonsulent

Detta vet vi om amerikansk yngelröta

Så sprids smittan

Spridningen av bakteriesporerna inom samhället sker till största del genom vuxna bin som städar celler, men också återinfektion av nya larver i kontaminerade celler. Så smittas andra bisamhällen:

- Smittat material. T.ex. gammalt material, utslungade ramar, omflyttning av ramar mellan bisamhällen i samband utjämning och delning av bisamhällen.
- Honung som innehåller AY-sporer.
- Flytt av smittade samhällen.
- Svärmning.
- Röveri och felflygning.

Sjukdomssymptom

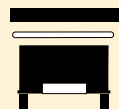
- Öppna celler i större eller mindre områden.
- Dött yngel i täckta celler.
- Intorkade svartbruna larvresten (skorpor) som är svåra för bina att rensa ut.
- Lukten kan uppfattas som obehaglig.

SYMPTOM: Konsistensen på larvresterna är slapp, seg och efterhand trädregande om man sticker in en pinne.
Foto: Preben Kristiansen

Diagnos

Det startar med observation av kliniska symptom. För att påvisa bakterien används mikroskopi, mikrobiologisk odling, biokemiska tester, serologiska metoder och molekylärbiologiska metoder (DNA-baserade). Bitillsynsmannen ska skicka in prov till SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) för verifikation.

Allt ska eldas upp

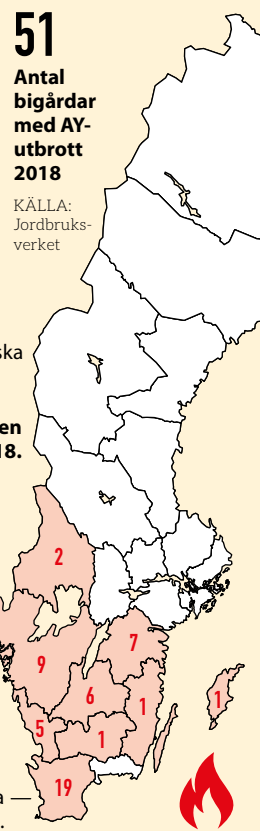

Stäng flusteret. Tidningspapper längst upp, sedan 2 till 3 dl bensin som dödar bina snabbt. Sedan ska det eldas upp eller lämnas till förbränningsanläggning.

Bitillsynsman ska kontaktas vid misstanke om AY. Om symptom på AY observeras i ett samhälle ska allt material från detta eldas upp. **Alla samhällen inom en radie på 3 km ska undersökas.** Kontaktbigårdar kan undersökas. Ett övervakningsområde på 10 km inrättas bara vid behov, t.ex. vid fler utbrott i samma område. **AY ska spåras framåt och bakåt, var kom material och bin ifrån?** Vart kan smittan ha förts vidare, har bin flyttats, avläggare, drottningar? All vax ska destrueras, men honungen får slungas (bara skattlådor får flyttas, sedan ska de destrueras).

Totalt 86 bisamhällen förintades 2018.

29 bisamhällen med kliniska symptom i 19 bigårdar i Skåne.

Nordic Infographics GRAFIK: Nils Reppen

KÄLLOR: Eva Forsgren / SLU / Preben Kristiansen / Jordbruksverket

Motsägelsefullt om bin

MONICA SELLING
ordförande Biodlarna
monica.selling@biodlarna.se

Sommaren har präglats av många budskap om binas utsatta situation. Honungsbin är, som alla biodlare vet, inte på långa vägar så utsatta som de vilda bina men det budskapet blir ofta lite komplicerat eftersom en hel del artiklar "blandar och ger". Insekterna har ju ända tills nu levt i en tämligen anonym tillvaro med undantag för några specialintresserade människor. De har blivit uppmärksammade när de angripit våra hus, våra kläder eller våra rabatter, då är de skadedjur och ska elimineras. Många människor är rädda för dem och vill helst inte se eller höra att de existerar. Men nu börjar alla dessa små viktiga medvarelser uppmärksammas. Ändock är det tveeggat. Å ena sidan ska vi återskapa en del av de hagar och blomsterängar de en gång haft genom att spara gräset på en del av våra gräsmattor för att på sikt få en blomsteräng och det tål påpekas, det tar ett tag att få en sådan. Å andra sidan ska vi hålla gräsmattan kortklippt för att slippa de "farliga" och förhatliga fåstingarna. Speciellt så här i sommartid är tidningarna, alla kategorier, fulla av diverse dumheter. Ja, ni har helt rätt, jag är så utled på allt märkligt som skrivs.

Det är nyhetstorka och biodling är supertrendigt. De flesta frågor handlar om honung och sjukdomar. "Hur mår bina och hur blir honungsskörd?" Har du fått den frågan många gånger är det så skönt att vi är flera som svarar. Sedan vet vi ju alla att det inte är helt enkelt att ge entydiga svar. Vi lever i ett avlångt land med skiftande väderlek och skiftande förutsättningar för biodling och det börjar bli allt fler biodlare som har en något annorlunda syn på biodling. Honungen är inte huvudsaken utan det finns andra värdemätare också. Själv tycker jag det är både intressant och utmanande för förbundet. I förra veckan fick jag en svår fråga om humlor som jag skickade vidare. Det kändes ändå lite smickrande.

Förbundet knäckte medlemsgränsen 15 tusen medlemmar i juli månad. Nu tycker jag frågan om kvantitet kontra kvalitet infinner sig. Är vårt mål att växa så här fort? Visst är det härligt men det ställer också krav på hög kvalitet och inte minst ett aktivt förbund på alla nivåer. Det är oerhört viktigt att vi behåller medlemmarna. Vi har en omsättning på medlemmar som vi måste få grepp om. Det är inte så svårt att rekrytera nya medlemmar, svårare att behålla dem. Jag vet att det inte handlar om pengar utan vad man får för dem. Så, hur svarar vi upp mot vår skiftande medlemskader, hur tillgodoser vi olika intresseinriktningar? Att kunna biodling, att sköta bin med omsorg och ett djupt intresse kommer inte automatiskt efter genomgången nybörjarkurs men det är en god början. Det har sagts många gånger tidigare och det tål sägas igen. Föreningarna är hjärtat i verksamheten. Ägna mycket tid åt era nybörjare, släpp dem inte vind för våg utan bjud in dem och gör det intressant och spännande att delta i föreningens arbete. Distrikten har som huvuduppgift att på olika sätt stödja föreningarna och det finns hur mycket som helst att göra. Använd fantasin. Överhuvudtaget så bygger allt föreningsarbete på medlemmarnas lust och vilja att engagera sig och med alla våra medlemmar borde förutsättningarna vara utomordentligt goda!

FÖRENINGAR

Grannföreningar är välkomna

Hisingens Bf. Medlemsmöte mån, 9 sept, kl. 19.-21. Användningsområden för honung samt mjödtillverkning. Därefter allmänt prat: biodlarfrågor. Har ni frågor som rör bin, biodling och honung så tag med dom så försöker vi få svar på dem. Kom gärna med förslag till aktiviteter för år 2020. Kaffet samt lotteridragning

Kristianstadsbygdens Bf. Föreningsmöte, ons 16 okt, kl. 18.30, Hammars Skola i Kristianstad. Information om året i föreningsbigården, kurs i biodling, aktiviteter till hösten och vintern. Kaffe/dryck och kaka. PS! Ta med Honungsbedömningskort och gjord Bihusesyn. kristianstadsbygdens.bf.se alt. biodlarna.se

Mölnåls Bf. Tis 3 sept kl 18 biodlarmöte förlagt till Mölnåls museum med anledning av SBR:s 100-årsfirande. Lars Gahrn visar utställningen. Servering på i Mölnåls hembygdsgård. Föranmälan krävs till Börje Blomster borje.blomster@telia.com eller SMS 0768191125 senast 29 augusti. Ni får då vidare information.

Ragunda Bf. kallar till årsmöte den 27 okt kl. 15, vid Gevågs bystuga. Vi bjuder på gott fika.

Södra Inlands Bf. startar höstens måndagsträffar 5 aug, alla helgfria måndagar till 14 okt. Kl 18 i Föreningsbigården Kringeldammen i Kareby. Vi ser till föreningens bin och bigård, därefter aktuellt temadiskussion och information från styrelse och kommittéer. Fika.

Södra Inlands Bf. Måndagen 30 sept kl. 18 Höstmöte i RomelandaFörsamlingshem (OBS lokalen). Föredragshållare Martin Nehman. Lotterier och fika. Anmälan: [www.https://sodrainlands.biodlarna.se](https://sodrainlands.biodlarna.se).

Södra Vätterbygdens Bf. Hösträff den 4/9 i bigården. Ons 4 sep kl.17 träffas vi och summerar biodlarsommaren. Ordföranden lämnar information om föreningen och distriktet. Oxalsyra och myrsyra finns att köpa. Föreningen bjuder på fika.

Västerviks Bf. Föreläsning med Alexandra De Paoli om "Honung – från folktro till skolmedicin". Plats och tid: Naturum, Västerviks Museum sön 29 sept, kl 14. Inget inträde, men bidrag mottages tacksamt. Lotteri och honungsförsäljning.

Västra Frölunda Bf. Biodlaträff den 4 sept, kl 18. i Sjöbergen. Program: Invintring och sammanslagning av samhälle: Per Ola berättar.

Västra Frölunda Bf. Biodlaträff den 18 sep i Sjöbergen klockan 18. Program: Vaxsmältning och honungsinlämning.

Växjöortens Bf. Honungsbedömning den 1 okt kl.18 i Studieförbundet Vuxenskolas lokaler på Smedjegatan 3 i Växjö. Inlämning av burkar kl. 18 - 18.30. Tag med honungsbedömningskort och ifyllt formulär för bihusesyn. Kontakta ordf. Arne Pettersson (0768-842 567) om du behöver lämna in burkar i förväg.

Örebro Bf. Arbetsmöten och passning onsdagar kl. 17-19 i Karlslund, 4 km väster om Örebro. Kontaktpersoner: Börje Gustafsson 070-984 39 55, Hans-Olov Andersson 070-844 64 07, 019-25 21 08. Mickelmässmarknad söndag 15 september kl. 11-16. Kulinariskt äventyr, honungsförsäljning, visningen av bigården och bihistoria".

DISTRIKT

Granndistrikt är välkomna

Jönköpings distrikt. Senast den 1 september är medlemmar välkomna att lämna en honungsburk till en styrelsemedlem för att delta i tävlingen länets godaste honung. Den besökande allmänheten röstar fram vinnaren under Frukstens dag i Brunnstorp, Huskvarna i slutet av september. Ett uppskattat och trevligt sätt att marknadsföra lokal honung och dess olika smaker.

Tisd, 17 sep, kl 18.30 i SV:s lokal i Nässjö startar vi studiecirkeln i Bihälsa. Tre träffar per termin och totalt sex träffar. Vid den här träffen genomför bihålsokonsulenten Preben Kristiansen en introduktion till bisjukdomar. Alla deltagare måste ha boken "Sjukdomar, parasiter och skadegörare i bisamhället" av Ingemar Fries och Preben Kristiansen. Anmälan till hösten tre (17/9, 10/10 och 21/10 alla i Nässjö) träffar senast den 10 sep till Sture Käll, sture.kall@telia.com eller 0738-345016. Deltagarna i den avslutade studiecirkeln har blivit utsedda till Godkänd biodlare av Jordbruksverket.

Torsdagen den 26 sep, kl 18.30 föreläser Bo Malmsten om ekonomi och skatteregler för biodlare. SV:s lokaler Huskvarnavägen 40, Jönköping. Anmälan senast 21 sept till Elisabeth Wilhelmsson, rosellplast.ab@telia.com eller 036-166090 (dagtid)

VI MINNS

Olle Ekman
Alingsås Bf

Kjell Hallberg
Sösdalaortens Bf

Andrzej Roggenfors
Lunds Bf

Grete Persson
Lunds Bf

Anders "Bison" Persson
Hisingens Bf

Sven-Erik Frisk
Burseryd Bf

NOTERAT

Rekordökning av biodlare

– Precis när slungningen är så gott som avslutad konstaterar vi att ökningen av antalet medlemmar är rekordartad.

Vi är räknat idag 15 080 medlemmar i Biodlarna. Noterat den 7 augusti av Ann-Sofie Alfsdotter, vikarierande administratör på Biodlarnas kansli.

Det är en ökning med över 1000 medlemmar, på rekordkort tid sedan maj månad, och det stora intresset för biodling verkar hålla i sig i hela Sverige.

Förbundet har som led i detta bland annat börja planera för en kurs för biodlare som vill utöka och växa som företag.

– Verksamheten ute i våra föreningar runt om i landet har under de senaste åren lockat många nya medlemmar till våra grundkurser i biodling, berättar Monica Selling.

Nu tar förbundet ytterligare ett viktigt steg och erbjuder medlemmar med längre erfarenhet en utbildning i rationell biodling.

– Startskottet för kurserna blir till senare delen av hösten. Vi har redan fått in ett antal intresseanmälningar, berättar Lennart Johansson utbildningsansvarig på Biodlarna.

SÄLJES

www.alltombiodling.se

böcker, filmer, nyheter,
reportage om bin och biodling.

BI & BIODLINGSTILLBEHÖR

Smedgatan.1 Svedala
Öppet alla dagar i veckan
Ring oss mellan kl. 8.00-10.00 samma
dag ni tänker komma så att vi kan be-
stämma en tid som passar oss alla.
Se även vår hemsida för rabatter m.m.
www.bisvedala.se
0708-95 50 30 0708- 95 50 25

Locksigill. Flera sorter,
enkelt att beställa, snabb leverans.
www.honungsgillet.se

Biredskap Freddy Duwe, Vårsta
Malmtorpsv. 19, 14771 Grödinge
070-5107054, info@freddyduwe.com
Öppettider se
www.freddyduwe.com

Uppvidinge Biredskap, din lokala
Biredskap
www.Uppvidinge-Biredskap.se
Tfn 072 532 89 87

Information blogg, bild, film
<https://www.eyvindjohansson.se>

BISAMHÄLLEN

Buckfastdrottningar från testade
och stambokförda mödrar i mån av
tillgång under september
Egon Andersson Råda bigårdar,
0708-789370 eller egon@radabigardar.se

Buckfast DR Friparade
450:- + portolngmar o Barbro Widén
Tollarp
044-311388, 0709-275171

Biredskap, Järbo Biodlarservice.
Besök vår webbshop eller vår butik och
se vad vi har att erbjuda. Tel.0290 70277
www.jarbobiodlarservice.se
info@jarbobiodlarservice.se

RAMLIST

LN, Norsk, o Svea OB 4:00, Borråd
4:50. Hoffman, LN 5:00, Langstroth 5:25.
Tillverkning av alla förekommande
biramar. Langstrothmaterial.
Frakt tillkommer. Tel 0223/13180

Buckfastdrottningar efter
stambokförda mödrar.

Oparade, friparade och stationsparade drottningar säljes från det bästa
materialet ur Lunds biavelsklubbs välrenommerade verksamhet. Samtliga
drottningmödrar har högsta värden på alla bedömningskriterier. Vi har 10 års
erfarenhet inom biavel.

Biredskap

SBR Startpaket

Stockholm/Arlanda/Uppsala

Fullt sortiment. Återförsäljare för LP:S Biodling
Vi köper ditt vax.

Vi finns på Facebook och Instagram

www.sigtunahonung.se 070-591 42 84 info@sigtunahonung.se

Nyheter och Christers
aktuella tips finns på
www.lustgarden.biz

Friska starka bin & sköna bikläder = glada biodlare

BELGOSUC

Foderdeg &
flytande foder

CANDIPOLLINE
GOLD

Kraftfoder

Med
gammasteriliserat bipollen

Lustgårdens biodling tel 0708-17 55 90

- Allt för biodling -
Från nybörjare till yrkesbiodlare
Välkomna till vår butik i Skåne.

Vi köper din honung & ditt vax!

Biredskap, vaxhantering, foder, glasburkar & gott kaffe!
AB Lindhagens Bigårdar, Norra Grönby, Anderslöv
Hemsida: www.lindhagen.se Telefon:0410-280 95

Skicka gärna in bild och kort text från ert 100-års firande
för publicering i kommande nummer av Bitidningen.
Senast den 2 september till: mia.karlsvard@biodlarna.se.

Följ oss på Facebook och Instagram

Sök på Biodlarna

BIODLARNAS KONTAKT

Sveriges Biodlares Riksförbund (SBR) är en politiskt, religiöst och etniskt obunden ideell organisation, som bygger på principen om frivilligt, individuellt medlemskap.

Biodlarna ska arbeta för att utveckla svensk biodling som näring och meningsfull fritidssysselsättning, sprida kunskap om biodling, honungens egenskaper och pollinerings betydelse.

FÖRBUNDSKANSLIET

Borgmästaregatan 26, 59634 Skänninge
Tel: 0142-482000
Öppet: må-to: 08.00-16.00, fre: 08.00-12.00.
Lunchstängt 12.00 - 13.00.
Medlemsfrågor medlem@biodlarna.se
Adressändringar meddelas till medlem@biodlarna.se alt. 0142-482000.

FÖRBUNDSCHEF

Jonas Eriksson, 0142-482001
E-post: jonas.eriksson@biodlarna.se

FÖRBUNDSADMINISTRATÖR

Maj-Britt Järnvall, 0142-482002
E-post: maj-britt.jarvall@biodlarna.se

VIK FÖRBUNDSADMINISTRATÖR

Ann-Sofie Alfsdotter, 0142-482009
E-post: ann-sofie.alfsdotter@biodlarna.se

EKONOMIANSVARIG

Anette Irebro, 0142-482003
E-post: anette.irebro@biodlarna.se

Bankgiro: 512-7113 (medlemsavgifter).
Bankgiro: 413-6149 (övriga betalningar).
Plusgiro: 86 85-0 (övriga betalningar).

UTBILDNINGSANSVARIG

Lennart Johansson, 0142-482010
E-post: lennart.johansson@biodlarna.se

BIHÄLSOKONSULENT

Preben Kristiansen, 070-8901732
E-post: preben.kristiansen@jordbruksverket.se

REDAKTÖR

Mia Karlsvärd, mia.karlsvard@biodlarna.se
Borgmästaregatan 26, 596 34 Skänninge,
0142-482006

Prenumeration på BITIDNINGEN:

Tidningen är en medlemsförmån för medlemmar i Biodlarna. Du kan också prenumerera separat på Bitidningen. Du betalar då 500 kr för ett helår (inom Sverige).
Kontakta medlem@biodlarna.se vid intresse.

Artiklar och mötesnotiser till Bitidningen skickas till redaktörens adress. Författarna ansvarar för innehållet i sina artiklar, som ej behöver återge redaktionens eller förbundets mening. Ett år efter utgivning av den tryckta tidningen läggs denna ut på Biodlarnas hemsida biodlarna.se

Annonser till BITIDNINGEN:

Till Bitidningens redaktör. Se adresser och telefon och e-post härintill. Annonsspriser se information här nedan.

Manusstopp den första i månaden, en månad före utgivningsdagen.

Är det något nummer av Bitidningen du inte fått? Kontakta Biodlarnas kansli, 0142-482000, medlem@biodlarna.se
Aktuella nr kan läsas via hemsidan.
Äldre BT kan laddas ner från hemsidan.

WEBBANSVARIG

Mia Karlsvärd, 0142-482006
E-post: mia.karlsvard@biodlarna.se

MODERATOR SBR:S FORUM

Bo Malmsten Tel 070-616 90 93
bo.malmsten@biodlarna.se

Webbplats: www.biodlarna.se

BIODLARNAS BIBLIOTEK

Utlunabiblioteket, SLU, Box 7071,
75007 UPPSALA. Tel vx 018-671000.
Låneböcker beställs genom ditt lokala bibliotek.

FÖRBUNDSSTYRELSE

Förbundsordförande

Monica Selling,
Dale Prästgård 305, 47492 Ellös.
Tel 0142-48 20 08, 073-8458515
monica.selling@biodlarna.se

Vice förbundsordförande

Ingmar Wahlström,
Östra Karsbo 502, 37045 Fågelmar.
Tel 070-9929330.
ingmar.wahlstrom@biodlarna.se

Styrelseledamot: Pierre Atterling,
Kyrkofjäll 7, 47192 Klövedal. Tel 0706526346
pierre.atterling@biodlarna.se

Styrelseledamot: Vivianne Boman,
Altuna - Fröslunda 22, 74971 Fjärdhundra.
Tel 073-2151701
vivianne.boman@biodlarna.se

Styrelseledamot: Björn Dahlbäck,
Krögarvägen 8, 33153 Värnamo.
Tel 0760-35 66 46
bjorn.dahlback@biodlarna.se

Styrelseledamot: Leo De Geer,
Krunegårdsvägen 123-14, 291 69 Fjälkinge.
Tel 0705-915 987
leo.degeer@biodlarna.se

Styrelseledamot: Therese Ekebratt,
Härbrevägen 27, 89151 Örnsköldsvik.
Tel 070-828 03 59
therese.ekebratt@biodlarna.se

Styrelseledamot: Ann Elgemark,
Öströms väg 14, 66450 Vålberg
. Tel 070-6018810.
anna.elgemark@biodlarna.se

Styrelseledamot: Nils Reppen,
Esplanadgatan 22, 28138 Hässleholm.
Tel 072-1876963
nils.reppen@biodlarna.se

Omslagsbilden:

Bi i Ann Elgmarks trädgård.

Foto: Mia Karlsvärd

Pricken över i:et på förstasidan påminner om att drottningen märks grön i år.

ANNONSERA

KOMMERSIELLA ANNONSER

Ta kontakt med Bitidningens redaktion. mia.karlsvard@biodlarna.se
Tel 0142-482006.

• Uppslag två sidor utfallande	440 x 295	26 250 kr
• Helsida	225 x 295	16 125 kr
• Sista sidan (1/1 special)	215 x 238	18 750 kr
• Halvsida stående (1/2)	94 x 256	9 250 kr
• Halvsida liggande (1/2)	192 x 126	9 250 kr
• Kvartssida stående (1/4)	94 x 126	6 250 kr
• Kvartssida liggande (1/4)	192 x 61	6 250 kr
• Åttondelssida (1/8)	94 x 61	2 125 kr
• Mini	57 x 25	400 kr

Rabatter. 3 på varandra följande identiska annonser ger 10% rabatt.
6 på varandra följande ger 25%.

Annonsmaterialet lämnas som tryckfärdig pdf.

Publicering. Inskickad annons publiceras i nästkommande nummer med hänsyn taget till datum för manusstopp.

RADANNONSER

Radannonser placeras löpande efter varandra och tillsammans i slutet av tidningen under huvudrubriken "Marknadsplatsen". De samlas under ämnesrubriker. Inga bilder tas in här.

Utseende. Minimistorleken på en radannons är 2 rader/50 kr. De första 1-3 orden i annonsen blir i fetare stil. Det normala avståndet mellan två annonser är en blankrad.

Betalning. Radannonser faktureras. Pris: 25:-/rad. På radannonser ges ingen mängdrabatt.

Gratis. Två radannonser/år i efterkommande nummer är gratis för medlem.

Högst 3 rader/ annons

Annonsmaterial. Gratisannonser mejlas eller skickas med post till redaktören. Var noga med att ange dina kontaktuppgifter.

Publicering. Inskickad annons publiceras i nästkommande nummer med hänsyn taget till datum för manusstopp.

Posttidning B — Bitidningen

Tryckort: Kalmar

**Obeställbar tidning återsändes till Biodlarnas kansli,
Borgmästaregatan 26, 596 34 Skänninge.**

Dit anmäls även adressändringar.

Begränsad eftersändning.

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen
med den nya adressen angiven på tidningens framsida,
dvs ej på adressidan.

BIBUTIKEN

BESÖK WWW.BIIDLARNA.SE FÖR
ATT SE HELA SORTIMENTET

Beställ på www.biodlarna.se
eller ring in ordern på 0142-48 20 00
Alla priser är exklusive frakt.

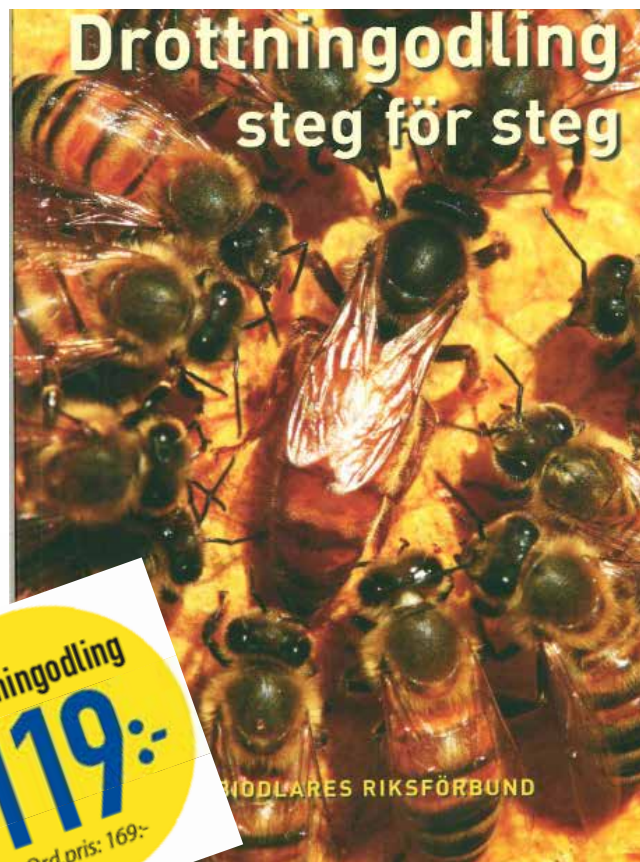

Skylt i PVC

55:-

Ord.pris: 65:-

Tryckt PVC-skylt till marknader, butiker mm.
Storlek 42x30 cm

Drottningodling
119:-

Ord.pris: 169:-

Drottningodling - Steg för steg

Boken guidar dig igenom de olika momenten
för att få fram nya drottningar.

Till boken medföljer ett USB-minne med
bildmaterial.

Figur med biodlare och kupa. Höjd 9 cm

www.biodlarna.se/butik

